

Пам'яті вченого

До 90-річчя від дня народження академіка НАН України Мар'яна Долішнього

1 травня цього року виповнилося 90 років від дня народження Мар'яна Івановича Долішнього – організатора та першого директора нашого Інституту.

Мар'ян Іванович Долішній (1.05.1936 – 22.08.2006 рр.) – відомий вчений у галузі регіональної економіки і видатний організатор науки, який працював в системі Національної Академії наук України понад 30 років.

Доктор економічних наук (1980), професор (1982).. Заслужений діяч науки і техніки України (1991). З 1990 р. – член кореспондент, а з 1997 р. – академік НАН України. Директор Інституту регіональних досліджень НАН України (1994-2006 рр.). Голова Західного наукового центру НАН України і МОН України, член Президії НАН України (1999-2006 рр.). Лауреат премій НАН України ім. О. Г. Шліхтера (1983), ім М. І. Туган-Барановського (1996) та Державної премії України в галузі науки і техніки (2003). Нагороджений орденами і медалями (в т. ч. орденом «За заслуги» II ступеня (2001), орденом «За заслуги» I ступеня (2004), Почесною відзнакою Президента України (1996)).

Мар'ян Іванович Долішній народився 1 травня 1936 р. в сім'ї службовців у м. Львові. Після закінчення у 1958 р. навчання у Львівському політехнічному інституті, в якому здобув фах інженера-економіста, він працював в планово-господарських органах Львівської області, де проявив непересічні організаторські здібності, використовуючи вільний від роботи час для занять наукою. Успішно закінчивши аспірантуру Львівського лісотехнічного інституту (1965-1968 рр.), М. І. Долішній у 1969 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Основні виробничі фонди і шляхи поліпшення їх використання (на прикладі меблевої промисловості Львівської області)».

У липні 1975 р. М. І. Долішнього було призначено заступником директора з наукової роботи Інституту економіки АН УРСР – керівником Львівського відділення Інституту економіки АН УРСР.

У наступні роки загальне спрямування наукових досліджень вченого охоплювало питання економіки і соціології праці, механізми стимулювання людської діяльності, використання трудових ресурсів. Результати своїх досліджень він публікує у 1978 р. у монографії «Формування і використання трудових ресурсів (соціально-економічні аспекти регіональних досліджень)», а у 1980 р. захищає докторську дисертацію по цій проблематиці.

Значну увагу вчений приділяв і проблемам розвитку Карпатського регіону. Під його керівництвом було підготовлено 4-томне видання науковців Західного наукового центру «Українські Карпати», яке вийшло у світ у 1988 р.

Спираючись на наукові надбання очолюваного ним колективу науковців, М. І. Долішній прагнув зреалізувати свою давню мрію – створити науково-дослідний інститут, який став би центром вивчення регіональних проблем у їх широкому тлумаченні. Ситуація у реалізації наукових задумів докорінно змінилася в умовах української державності. Він добився того, що у жовтні 1994 р. Львівське відділення інституту економіки АН України було перетворене в Інститут регіональних досліджень.

М. І. Долішній продовжував особисті дослідження проблем формування регіональної політики в Україні. Ним розроблено механізми та методи територіального управління в багатьох галузях і сферах народного господарства в умовах його ринкової трансформації, реалізації науково-технічної, гуманітарної, фінансово-кредитної та податкової політики, а також зовнішньоекономічної діяльності та транскордонного співробітництва регіонів України. М. І. Долішній опублікував понад 500 наукових праць, у т. ч. 20 монографій. Багато наукових праць видано за кордоном.

За ініціативи та під безпосереднім науковим керівництвом М. І. Долішнього розроблено проекти Державних програм соціально-економічного розвитку Карпатського регіону, Поділля. Він був одним із авторів Концепції державної регіональної політики України, автором цілої низки аналітичних матеріалів та наукових рекомендацій, що лягли в основу рішень Уряду України.

Про вагомий високий авторитет львівської школи регіоналістики, яку очолював М. І. Долішній, її внесок у вирішення проблем соціально-економічного розвитку регіонів свідчить присудження йому в складі групи науковців Державної премії України в галузі науки і техніки за 2003 р. за цикл робіт з проблем регіональної соціально-економічної політики.

Багато уваги М. І. Долішній приділяв підготовці наукових кадрів як в Україні так і за кордоном та створенню наукової школи регіоналістики. Під його науковим керівництвом захищено 20 докторських і понад 100 кандидатських дисертацій, серед яких – науковці Польщі, Угорщини, Словаччини.

Як голова Західного наукового центру НАН України і МОН України вчений проводив значну науково-організаційну роботу щодо інтеграції зусиль наукових установ, вищих навчальних закладів та органів управління регіону для розв'язання актуальних завдань його соціально-економічного розвитку. За його ініціативи та під безпосереднім керівництвом, на базі Західного наукового центру було створено Інститут соціогуманітарних проблем людини, Інноваційно-інвестиційний центр «Сільський господар», перший в Україні науково-навчальний комплекс економічного профілю «Економосвіта», Інститут транскордонного співробітництва та європейської інтеграції. Діяльність М. І. Долішнього з розвитку міжнародного наукового співробітництва сприяла залученню львівської школи регіоналістики до міжнародних наукових процесів.

З метою увічнення пам'яті засновника та першого директора Інституту Президія НАН України постановою від 29.10.2014 р. №234 прийняла рішення про присвоєння Інституту регіональних досліджень Національної академії наук України імені академіка НАН України Мар'яна Івановича Долішнього.

**On the occasion of the 90th anniversary of the birth of
academician of the National Academy of Sciences of Ukraine,
Maryan Dolishniy**

May 1, 2026 was the 90th anniversary of the birth of Marian Ivanovych Dolishniy, the founder and first Director of our Institute.

Marian Ivanovych Dolishniy (May 1, 1936 – August 22, 2006) was a distinguished scholar in the field of regional economics and an outstanding science organizer who worked within the system of the National Academy of Sciences of Ukraine for more than 30 years.

Doctor of Economic Sciences (1980), Professor (1982). Merited Worker of Science and Technology of Ukraine (1991). Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine since 1990; Full Member (Academician) of the NAS of Ukraine since 1997.

Director of the Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine (1994-2006). Chairman of the Western Scientific Centre of the NAS of Ukraine and the Ministry of Education and Science of Ukraine; Member of the Presidium of the NAS of Ukraine (1999-2006). Recipient of the O.H. Shlikhter Prize of the NAS of Ukraine (1983), the M.I. Tugan-Baranovsky Prize of the NAS of Ukraine (1996), and the State Prize of Ukraine in Science and Technology (2003). Awarded numerous orders and medals, including the Order of Merit, II Class (2001), the Order of Merit, I Class (2004), and the Honorary Distinction of the President of Ukraine (1996).

Marian Dolishniy was born on May 1, 1936, in Lviv, into a family of civil servants. After graduating from Lviv Polytechnic Institute in 1958 with a degree in engineering economics, he worked in the planning and economic administration of Lviv oblast. There he demonstrated remarkable organizational abilities while devoting his free time to scientific research. Having successfully completed postgraduate studies at the Lviv Forestry Institute (1965-1968), he defended his Candidate of Sciences dissertation in 1969 entitled «Fixed Production Assets and Ways of Improving Their Utilization (Based on the Furniture Industry of Lviv Oblast)».

In July 1975, M.I. Dolishniy was appointed Deputy Director for Research of the Institute of Economics of the Academy of Sciences of the Ukrainian SSR and Head of its Lviv Branch.

In subsequent years, his research focused on the economics and sociology of labour, mechanisms for stimulating human activity, and the efficient use of labour resources. The results of these studies were presented in his 1978 monograph «Formation and Utilization of Labour Resources (Socio-Economic Aspects of Regional Research)». In 1980, he successfully defended his doctoral dissertation in this field.

A significant part of his scholarly work was devoted to the development of the Carpathian region. Under his leadership, researchers of the Western Scientific Centre prepared the four-volume publication «The Ukrainian Carpathians», which was published in 1988.

Building upon the scientific achievements of the research team he led, M.I. Dolishniy sought to realize his long-standing vision of establishing a research institute that would serve as a leading centre for the comprehensive study of regional issues. The emergence of Ukrainian statehood created fundamentally new opportunities for implementing this vision. Through his efforts, in October 1994 the Lviv Branch of the Institute of Economics of the NAS of Ukraine was transformed into the Institute of Regional Research.

At the same time, he continued his personal research on regional policy formation in Ukraine. He developed mechanisms and methods of territorial governance applicable to numerous sectors of the national economy during the period of market transformation. His scientific contributions covered the implementation of science and technology policy, humanitarian policy, fiscal and credit policy, foreign economic relations, and cross-border cooperation among Ukrainian regions. During his career, M.I. Dolishniy authored more than 500 scientific publications, including 20 monographs, many of which were published abroad.

On his initiative and under his direct scientific supervision, state programmes for the socio-economic development of the Carpathian region and Podillia were developed. He was one of the authors of the Concept of the State Regional Policy of Ukraine and prepared numerous analytical materials and policy recommendations that formed the basis of decisions adopted by the Government of Ukraine.

The high authority of the Lviv regional studies scholars, headed by M. I. Dolishniy, and its significant contribution to addressing regional socio-economic development challenges were recognized by the awarding of the State Prize of Ukraine in Science and Technology in 2003 to a group of scholars, including M. I. Dolishniy, for a series of works devoted to regional socio-economic policy.

A great deal of his effort was devoted to training highly qualified researchers both in Ukraine and abroad and to establishing a strong scientific school of regional studies. Under his supervision, 20 doctoral dissertations and more than 100 candidate dissertations were successfully defended, including those by scholars from Poland, Hungary, and Slovakia.

As Chairman of the Western Scientific Centre of the NAS of Ukraine and the Ministry of Education and Science of Ukraine, he carried out extensive scientific and organizational work aimed at integrating the efforts of research institutions, universities, and regional authorities to address pressing socio-economic development issues. On his initiative and under his direct leadership, several institutions were established within the Western Scientific Centre, including the Institute of Human Social Sciences Problems, the Innovation and Investment Centre «Silskyi Hospodar» («Rural Farmer»), the first educational and research economic complex in Ukraine «Ekonomosvita», and the Institute of Cross-Border Cooperation and European Integration. His efforts to develop international scientific cooperation contributed significantly to integrating the Lviv regional studies tradition into international academic networks and research processes.

In recognition of the outstanding contribution of the founder and first Director of the Institute, the Presidium of the National Academy of Sciences of Ukraine adopted Resolution No. 234 on October 29, 2014, awarding the Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine the name of Academician Maryan Ivanovych Dolishniy.